

Samenwerken op onderzoek is essentieel

Expert: Antoine Heideveld | het Groene Brein | a.heideveld@hetgroenebrein.nl

Het Groene Brein is het wetenschapsnetwerk in Nederland voor duurzaamheid en business. Doel is om de nieuwe economie versneld te realiseren door kennis op het terrein van de nieuwe economie te vergroten, te verbinden en vooral direct toe te passen binnen de praktijk van ondernemers die concreet werken aan de nieuwe economie.

Het Groene Brein is een landelijk dekkend netwerk van 60 prominente wetenschappers van alle universiteiten en zes hogescholen. De toonaangevende wetenschappers zijn afkomstig uit zowel de business-disciplines als vanuit de global public good disciplines. HGB is opgericht op initiatief van de duurzame ondernemersvereniging De Groene Zaak en Agentschap NL.

Hoofdonderwerp van deze workshop was de vraag hoe studenten erbij betrokken konden worden. Al snel ging de discussie over (afstudeer)stages voor studenten en hoe deze op dergelijke vraagstukken gemapt konden worden. Ook bij stages blijkt een kloof te zijn tussen de wetenschappelijke wereld en de praktijk en de vaardigheden die gevraagd worden. Zo is er onvoldoende inlevingsvermogen in het HO&O waardoor er een rol is voor mediators om beide werelden bij elkaar te brengen. Ook is bij de grote massa (studenten) niet bekend wat de mogelijkheden zijn qua stages, hoewel er wel veel lokale en losse initiatieven zijn als je weet waar je moet zoeken.

Aan het einde van de workshop werkten we toe naar een concreet actiepunt. Het voorstel is om een platform te creëren waar alle initiatieven bij elkaar gebracht zijn. Dit kan mogelijk ook gebruikt worden om een netwerk te bouwen van lokale green offices zonder dat er een overkoepelende instantie nodig is. Enkele deelnemers zullen een voorstel uitwerken dat met steun van HO-instellingen en SURF als facilitator kan worden gerealiseerd.

Werkgevers vragen om duurzaamheid!

Expert: Thijs Struijk | GroeneGeneratie | thijs@hetgroenebureau.nl

Niet alleen studenten, maar ook werkgevers vinden duurzaamheid in het curriculum van onderwijsinstellingen belangrijk. Dat was de conclusie van het Werkgeversonderzoek van GroeneGeneratie, dat tijdens de workshop besproken werd.

Een groene generatie vraagt om een groene educatie, zo is de slogan van GroeneGeneratie. En dat is de kern: onderwijsinstellingen kunnen zich, door zich meer te richten op duurzaamheid binnen het curriculum, profileren. Duurzaamheid gaat hier niet alleen over groen, maar vooral over interdisciplinair en lange-termijn denken, zodat vaardigheden ontstaan om kritisch naar de wereld te kijken. De studenten, die vervolgens hun studie afgerond hebben, hebben een meer integrale visie op de uitdagingen in de samenleving, en hebben daardoor een voorsprong op de arbeidsmarkt. In deze win-win-win-situatie zijn er minder maatschappelijke kosten (hogere arbeidsparticipatie), komen onderwijsinstellingen beter naar voren (afgestudeerden sneller aan het werk) en hoeven bedrijven zelf minder intern opleidingen te verzorgen aan nieuwe medewerkers.

Er is gediscussieerd over of het wenselijk is dat er binnen het curriculum top-down "duurzaamheid" wordt opgelegd. Dit wordt niet als wenselijk gezien, maar onderwijsinstellingen moeten er wel mee aan de slag - en als vervolgens ook niet het bottom-up gebeurt, lopen instellingen op een gegeven moment achter de feiten aan. Ook de rol van duurzaamheid binnen onderzoek wordt kort besproken: het onderwerp agenderen binnen het onderwijs blijft een eerste stap, pas daarna zal het op een natuurlijke manier ook in het onderzoek terug gaan komen. Uiteindelijk doel is dat de terminologie 'duurzaam' niet meer nodig is, omdat het normaal is geworden dat duurzaamheid een onderdeel is in alle aspecten.

Energiemonitoring in de praktijk

Experts: Ron van Brenk | Hogeschool Utrecht | ron.vanbrenk@hu.nl

Sandra Valenbreder | Hogeschool Utrecht | sandra.valenbreder@hu.nl

De Hogeschool Utrecht heeft de ambitie om in de toekomst evenveel studenten onderwijs te bieden, maar met minder bruto vloeroppervlakte. De weg hier naartoe is lang, maar wel uitgestippeld via Meerjarenaafspraken energie-efficiency (MJA3), de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn als instelling en samenwerking met andere partners binnen de gemeente Utrecht conform het Energie Convenant Utrecht. Volgens de Hogeschool Utrecht is duurzaamheid van strategisch belang voor zowel lector als student.

Binnen het stappenplan voor realisatie van de MJA3 is inzicht in de voortgang van belang. Maar hoe houd je overzicht bij 20 panden en verschillende energiestromen per pand? Om informatie te verzamelen over energieverbruik gebruikt Hogeschool Utrecht energimonitoring. Jaaroverzichten en wekrapportages maken inzichtelijk waar die stappen gemaakt kunnen worden. Drijfveren hierachter zijn besparing, comfort en optimalisatie van het energieverbruik. Aan de hand van de energimonitoring – dat door middel van meetkoffers verspreid over de instelling wordt gemeten – is het voor HU mogelijk om WKO te optimaliseren. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor besparing binnen de instelling, van zowel student als medewerker.

De investering in energimonitoring is met name vanuit financieel oogpunt interessant. Aanbevelingen van studenten in het kader van scripties en onderzoeken lijken niet altijd te worden overgenomen. Onderwijsinstellingen vinden het moeilijk studenten hierbij te betrekken omdat studenten vaak verder gaan met hun opleiding na afronding van een project.

Green Campus – Duurzaam Hoger Onderwijs door ICT

Expert: Pascal Ravesteijn | Hogeschool Utrecht | pascal.ravesteijn@hu.nl

Uitgangspunt tijdens de workshop is de bijdrage die IT kan leveren aan het verduurzamen van de bedrijfsvoering in de veranderende wereld van het hoger onderwijs. Aan de hand van voorbeelden zoals het delen van IT-infrastructuur, e-learning, energiemonitoring, het nieuwe werken en mobiliteit is een visie geschetst op een Smart Green Campus waarin thema's zoals Smart Learning, Smart Sharing en Smart Buildings centraal staan.

Op een Smart Green Campus is de wijze van lesgeven en onderzoek anders en dat geldt ook voor de fysieke locaties en vormgeving van de gebouwen. Steeds vaker ontstaan er echte campus-omgevingen waar studenten en medewerkers niet alleen leren en werken maar ook wonen en recreëren.

Deelnemers aan de workshop zagen nogal wat beren op de weg met betrekking tot sommige voorbeelden. Vooral het delen van de IT-infrastructuur riep veel vraagtekens op. Medewerkers in het hoger onderwijs willen zekerheid omtrent privacy en security, de onderwijs- en onderzoeksgegevens worden liever niet in een gedeelde omgeving bewaard: het zijn slechts enkele van de argumenten die genoemd werden als obstakel. Gelukkig waren er ook aspecten waarvan de deelnemers aangaven dat deze al volop worden toegepast, energiemanagement van gebouwen is daar een van. Wel zijn ook op dit vlak nog veel vorderingen te boeken. Het meten van het energiegebruik is één, (geautomatiseerd) actie hierop ondernemen is stap twee.

Na een levendige discussie kon aan het einde van de workshop geconcludeerd worden dat er op het gebied van een duurzamere bedrijfsvoering in het Nederlandse hoger onderwijs nog veel te winnen valt. Dit zit vooral in het delen van de kennis en ervaring die wordt opgedaan in de vele verschillende initiatieven en projecten die verspreid in Nederland worden uitgevoerd. Een goede aanleiding voor een volgende SustainaBul Experience.

De toegevoegde waarde van een Green Office

Experts: Felix Spira | rootAbility | felix.spira@rootability.com
Martha Eggers | Green Office Wageningen | greenoffice@wur.nl
Anjelle Rademakers | Green Office Utrecht | a.rademakers@uu.nl
Anselm Grahl | Green Office Maastricht | anselm.grahl@maastrichtuniversity.nl

De workshop over de toegevoegde waarde van een Green Office is georganiseerd door rootAbility (professionele initiator) en de Green Offices uit Wageningen, Utrecht en Maastricht. De vraag wat de toegevoegde waarde van het Green Office concept was en voor wie stond centraal.

Volgens de studenten van de Green Office wordt er veel energie gehaald uit de participatie van studenten. De Green Office - die door studenten 'gerund' wordt - werd als de onmisbare peiler tussen beleid en student beschouwd. Het openen van nieuwe deuren was een veel genoemde waarde voor onderwijsinstellingen.

Ondanks de vele enthousiaste reacties uit het publiek werden er kanttekeningen geplaatst bij de potentie tot het uitoefenen van invloed op het beleid van hoger onderwijs instellingen door de Green Offices. Deze discussie zal naar verwachting bij alle huidige en toekomstige Green Offices in Nederland een groot punt op de agenda blijven. Desondanks was men erg enthousiast over de prestaties die de Green Offices met beperkte financiële middelen behaald hebben en werd een mooie toekomst voor het concept van de Green Offices in Nederland voorspeld.

Sustainability Measurement System: Wheels of Sustainability

Expert: Siebe Trompert | student TU Delft | smartcampus@tudelft.nl

Studenten van de TU Delft hebben naar aanleiding van een project binnen hun studie Industrial Ecology de opdracht gekregen om een set indicatoren te ontwikkelen die duurzaamheid op de campus kan meten. Deze studenten zijn gekomen tot de Wheels of Sustainability: een set indicatoren rondom acht thema's.

Deze indicatoren kunnen gebruikt worden om duurzaamheidsaspecten op een constante manier te meten. Waar de SustainaBul zich meer richt op het procesmatige en het bewustwordings-aspect, hebben de Wheels of Sustainability tot doel om meetbare voortgang op diverse thema's op te leveren.

De Wheels of Sustainability zullen door de TU Delft ook gebruikt worden om duurzaamheid binnen de instelling zichtbaar te maken. Doordat de indicatoren voor iedereen te begrijpen zijn, wordt duurzaamheid op de campus van de TU Delft ook tastbaar. De indicatoren zijn gepubliceerd op de website van Morgen (SustainaBul -> andere methoden -> Wheels of Sustainability), en daar inzichtelijk voor andere instellingen.

Het mooie van de Wheels is dat de structuur vast is, maar de inhoud constant aangepast kan worden. Waar nodig kunnen indicatoren bij worden geplaatst of weg worden gehaald. Het systeem blijft overeind, en blijft resultaten geven per subthema en hoofdthema. De wheels zijn een nieuwe stap naar het inzichtelijk maken van de totale duurzaamheidsimpact van de TU Delft.